



گردشگری، صنایع دستی و دهها کاربرد دیگر را می‌توان برشمرد (حیدری و همکاران، 1394). کالاها و خدمات متعدد تالاب نه تنها برای جمعیت محلی، بلکه برای افرادی که در خارج از تالاب زندگی می‌کنند نیز ارزش اقتصادی دارند

(Ahmad et al., 2019) علاوه بر این، تالاب‌ها مکانی برای تفریح هستند که به دلیل ویژگی‌های بصری و زیبایی‌شناختی الهام بخش بوده و همچنین می‌توانند نماینده میراث فرهنگی و هویتی باشند که پتانسیل علمی و آموزشی بالایی دارند (Sutton-Grier and Sandifer, 2019). تالاب‌ها از طریق ارائه خدمات اکوسیستمی به منابع محوری برای ریشه‌کنی فقر تبدیل شده‌اند، تالاب‌ها همچنین جابه‌جایی گسترده‌ی جمعیت را کاهش می‌دهند (Nguyen et al., 2017). امروزه با توجه به شرایط موجود و مشکلاتی چون تغییر اقلیم و خشکسالی تالاب‌ها می‌توانند راه نجاتی برای مقابله با این بحران‌ها باشند. تالاب‌ها با وجود اهمیت‌شان، همواره مورد بی‌توجهی انسان قرار گرفته و فعالیت‌های انسانی نابودی تالاب را تسریع کرده است. رشد جمعیت انسانی در نزدیکی تالاب‌ها بر اکوسیستم تالاب اثر سوء داشته و باعث تخریب تالاب شده، هم آثار سوء زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی فراوانی به همراه دارد (Hardy et al., 2013; Olsson et al., 2015). گفته شده نشان می‌دهد که امروزه این سیستم‌های با ارزش تحت فشار فوق‌العاده‌ای هستند که سبب کاهش در عملکرد هیدرولوژیکی، اقتصادی و محیط‌زیستی آن‌ها شده است (Bassi et al., 2014). روند تخریب تالاب، در بسیاری از کشورها چه توسعه یافته و چه در حال توسعه پدیدار گشته است و سبب شده حدود نیمی از تالاب‌های جهانی از بین بروند (Kercher & Zedler, 2013). بدین ترتیب در راستای استفاده خردمندانه از تالاب‌ها ضروری است میان اقتصاد، اجتماع و محیط‌زیست تالاب‌ها به تعادل و توازنی رسید تا علاوه بر رشد اقتصادی، موجودیت تالاب‌ها در گستره فعالیت‌های انسانی که از حفاظت مطلق تا دخالت مؤثر متفاوت است، تضمین شود (دانه‌کار و همکاران، 1391). کنواسیون رامسر ازجمله کنوانسیون‌های زیست‌محیطی بین‌المللی پیشگام است که حفاظت و استفاده معقول از تالاب‌ها، به ویژه تالاب‌های مهم بین‌المللی را در دستور کار خود قرار داده و دولت‌های عضو را مکلف کرده تا جهت نیل به این هدف از طریق اتخاذ سیاست‌های محلی، منطقه‌ای و ملی و نیز از طریق ارتقای همکاری بین‌المللی میان یکدیگر از یک‌سو و سایر نهادهای دولتی و غیردولتی از سوی دیگر، تلاش کنند (Ramsar Convention Secretariat, 2013). پس این گنجینه با ارزش باید حفظ و پایدار بمانند تا نسل‌های آینده هم بتوانند بهره لازم را از آن ببرند. پایداری به عنوان مهمترین معیار سلامت یک اکوسیستم طبیعی شناخته می‌شود (Zhang et al., 2013). البته امروزه با گسترش تقاضای انسانی برای منابع آبی، فشار بر تالاب‌ها اجتناب‌ناپذیر شده است. تخریب و از بین رفتن تالاب‌ها و خدمات اکوسیستمی آن‌ها با توجه به شرایط کشور، اثرات اجتماعی و اقتصادی زیادی مانند افزایش ریسک وقوع سیلاب، کاهش کیفیت و کمیت آب و همچنین اثر نامطلوب بر سلامت، هویت فرهنگی و معیشت را به دنبال دارد. یکی از راه‌های حفظ پایداری تالاب‌ها ترویج و توسعه معیشت‌های حامی محیط‌زیست است. معیشت‌هایی حامی و یا سازگار با محیط‌زیست هستند که دارایی‌های محیط‌زیست را

حفظ و یا افزایش دهند و از این طریق می‌توان جلوی وابستگی و استفاده نامناسب از تالاب‌ها را گرفت. این قبیل معیشت‌ها می‌توانند در پایداری تالاب‌ها اثرگذار باشند .

2. مبانی نظری

پایداری

پایداری مفهومی است که پایه‌های آن بر ارزش مشترک بشری و واقعیت‌های زیست‌کره بنا شده است و فرآیند آینده‌اندیشی بر منابع پایان‌پذیر، بر آن سایه افکنده، اهداف و چشم‌اندازهای میان‌نسلی را دنبال می‌کند و به پایداری زیست‌بوم بشری با رویکردی فرازمانی و فرامکانی، بهبود کیفیت زندگی کنونی و آینده جامعه بشری می‌اندیشد (جاودانی و میلی‌منفرد، 1392).

معیشت

معیشت به مفهوم تفکر در مورد دسترسی به دارایی‌ها و مدیریت برای نگهداری آن‌ها است. معیشت دربرگیرنده مردم و به معنی زندگی و زنده‌بودن، توانایی‌ها، دارایی‌ها و وسیله تأمین نیازمندی‌های زندگی و فعالیت‌هایی است که برای زنده‌بودن مورد نیاز است (Chambers, 2005).

اهداف معیشت

اهداف معیشت کاهش فقر، حمایت اجتماعی، مقابله با طرد اجتماعی، ارتقاء حقوق بشر و محافظت از منابع طبیعی می‌باشد (Andersen and Gautam, 2016).

معیشت پایدار

این رویکرد نخستین بار توسط برانتلند مطرح شد. کنفرانس سازمان ملل متحد در مورد محیط‌زیست و توسعه در سال 1992 بیان کرد از مفهوم معیشت پایدار در راستای ریشه‌کنی فقر حمایت می‌کند. همچنین اعلام کرد که معیشت پایدار می‌تواند به عنوان عامل یکپارچه‌سازی سیاست‌ها در راه توسعه، مدیریت منابع پایدار و ریشه‌کن کردن فقر به‌طور همزمان مورد استفاده قرار گیرد. یک معیشت وقتی پایدار است که بتواند با فشارها و تکان‌ها سازگار شود، بهبود یابد و قابلیت‌ها و دارایی‌ها را در زمان حال و آینده تقویت یا حفظ نماید، در حالی که منابع طبیعی را از بین نبرد (Conway and Chamber, 1992).

معیشت پایدار روستایی

اگرچه فقر یکی از قانع‌کننده‌ترین چالش‌های پیش روی بشر است، اما هنگام بررسی معیارها، شکل و ارزیابی پاسخ در زمینه‌های چندگانه فقر، مسائل متعددی وجود دارد. همانطور که بانک جهانی (1990) اشاره می‌کند، «سیاست‌هایی که مستقیماً برای فقرا هدف قرار می‌گیرند به سختی می‌توانند موفق شوند، مگر اینکه دولت‌ها بدانند فقرا چه کسانی هستند و چگونه به سیاست‌ها و محیط‌شان پاسخ می‌دهند». بر اساس این درک، بانک جهانی به ترتیب رویکردهای متفاوتی را برای فقر روستایی و شهری در

اجرای آن اتخاذ کرد. پروژه‌های کاهش فقر نیز بر زمینه فقر روستایی متمرکز است زیرا 75 درصد از فقرای جهان در جمعیت روستایی و بیشتر در «جهان سوم» هستند (بانک جهانی، 2008).

ابعاد معیشت پایدار

در یک نگاه کلی معیشت پایدار دارای ابعاد مختلف زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی است (Holden, 2002).

اهداف معیشت پایدار

اهداف معیشت پایدار استفاده از منابع، دارایی‌ها و سرمایه‌های موجود انسانی، اجتماعی، مالی، طبیعی، نهادی و فیزیکی در مناطق روستایی بدون آسیب‌رسانی به محیط می‌باشد. بر این اساس، دارایی‌ها و سرمایه‌های روستایی می‌تواند پایه‌گذار دستیابی به اهداف معیشت پایدار روستایی باشد (ساربان و عبدپور، 1398).

معیشت‌های حامی محیط زیست

معیشت‌هایی که برای بهبود معیشت‌های مرسوم به کار گرفته شده‌اند، تا منابع طبیعی آنان حفظ و نگهداری شود. به طور کلی، این معیشت‌ها با ایجاد فشار کمتر بر منابع طبیعی و درآمدزایی برای برآوردن نیازهای زندگی مردم محلی و جلب پشتیبانی آن‌ها برای حفاظت از منابع طبیعی به وجود آمده‌اند. این معیشت‌ها، معیشت‌هایی از قبیل پرورش مرغ بومی، قالی‌بافی، پرورش قارچ، تولیدماکیان، عروسک‌سازی، ساک‌دوزی و... هستند (طرح حفاظت از تالاب‌های ایران، 1397).

تالاب

تالاب‌ها مراکزی ارزشمند برای تنوع‌زیستی و معیشت انسان به‌شمار می‌روند که در آن‌ها آب عامل اصلی کنترل محیط-زیست و ارتباط بین جامعه تالاب می‌باشد (Ten et al., 2012; Niering, 1985).

ابعاد پایداری تالاب

پایداری تالاب‌ها از ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی قابل بررسی است.

بهره‌برداری پایدار تالاب

کاربرد انسانی از تالاب‌ها، به شکلی که بیشترین منفعت مستمر را برای نسل کنونی به ارمغان آورد، در عین حال که توانایی آن‌ها برای برآوردن نیازها و امیدهای نسل آینده محفوظ بماند (طرح حفاظت از تالاب‌های ایران، 1397).

پایداری اکولوژیکی (زیست‌محیطی) تالاب

منظور از پایداری زیست‌محیطی آن است که توسعه با بقای فرایندهای زیست‌محیطی، تنوع‌زیستی و منابع‌زیستی همراه شود و منابع و دارایی‌های محلی و جهانی را که بدان وابسته است، حفظ کند و گسترش دهد. همچنین از ثبات پایداری

(Holden, 2002). (جوی و سایر کارکردهای اکوسیستم نیز حمایت شود

پایداری اجتماعی تالاب

تداوم تمدنی است که در آن انسان‌ها توزیع عادلانه بین اغنیا و فقرا را شاهد بوده و بهبود کیفیت زندگی حاصل آن است. به طور کلی، کاهش تنش‌های اجتماعی، شیوه سازمان‌دهی سازگار با شرایط اجتماعی، برابری برای ناتوانان، زنان و گروه‌های نژادی، قومی مذهبی، حقوق انسانی، آموزش و آگاهی‌های زیست‌محیطی، بهداشت و درمان و سرپناه مناسب برای همه، ترویج نقش خانواده و اجتماعات، حقوق سیاسی و مشارکت و ترویج ارزش‌های اجتماعی از محورهای اصلی پایداری اجتماعی است (موسی کاظمی، 1391).

پایداری اقتصادی تالاب

انتخاب گزینه‌ای که براساس بهترین دانش اقتصادی موجود باعث رشد اقتصادی وسیع و پایه‌ای توسعه بلندمدت می‌گردد. رشد اقتصادی به تنهایی مناسب نمی‌باشد، اما به عنوان وسیله‌ای برای پیشرفت زندگی انسان ارزشمند است. براین اساس، پایداری - اقتصادی را بایستی در متن سیاست‌های مقدم دیگر مثل پایداری سیاسی و اجتماعی، مناسبت‌های فرهنگی و مدیریت صحیح منابع طبیعی جست‌وجو نمود. براین نکته نیز بایستی تاکید نمود که پایداری اقتصادی به طور اعم و تعدیل ساختاری به طور خاص چالش‌های جهانی هستند که بیشتر کشورهای جهان با آن مواجه می‌باشند (بریم‌نژاد، 1384).

3. یافته‌ها

کریمی‌دهکردی و میانی (1400) در مطالعه‌ای با عنوان "شناسایی و طراحی رهیافت معیشت پایدار مکمل در نواحی روستایی کشور افغانستان" به این نتیجه رسیدند که رسیدن به معیشت پایدار بدون در نظر گرفتن تمامی جنبه‌های موثر بر معیشت امکان‌پذیر نمی‌باشد. لازمه رسیدن به توسعه پایدار روستایی برای رفع نیازهای اقتصادی ساکنان نواحی روستایی از طریق تنوع-بخشی فعالیت‌ها و تنوع روش‌های درآمدزایی امکان‌پذیر است و برای فراهم ساختن فرصت‌های شغلی گوناگون در این زمینه باید تشویق بیشتر صورت گیرد.

مدبری و شکوهی (1399) در مطالعه‌ای با عنوان "تعیین نیاز آبی تالاب انزلی بر اساس شاخص‌های اکولوژیکی گردشگری در چارچو "IWRM" به این نتیجه رسیدند که تالاب انزلی به عنوان قطب گردشگری، توان اکولوژیکی جاذبه‌های توریستی و گردشگری متنوعی را دارا است و منبع درآمد مهمی برای ساکنین آن است. برای توسعه پایدار باید به هر سه اصل محیط-زیست، اقتصاد و معیشت ذینفعان در جهت حفظ عدالت اجتماعی توجه شود.

شهنازی و عظیمی (1399) در پژوهشی "به بررسی تاثیر تالاب زریوار بر وضعیت معیشت و درآمد جوامع محلی" پرداختند. نتایج نشان داد که تالاب تاثیر بسیار زیادی بر عناصر اصلی معیشت و درآمد جامعه محلی دارد و با توسعه اکوتوریسم، کشاورزی و شیلات می‌توان درآمد ساکنین حاشیه تالاب را ارتقا داد.

نتایج تحقیق خانقلی و همکاران (1397) با هدف "تحلیل پایداری اکولوژیکی تالاب میقان با استفاده از برآورد حداقل نیاز آبی زیست‌محیطی" نشان می‌دهد میزان ورود آب به تالاب در حال کاهش بوده است که بر اکوسیستم تالاب تأثیرگذار است، به طوری که تحلیل نیازهای زیستی درنای خاکستری و میزان پوشش گیاهی نشان می‌دهد که در شرایطی که سطح آب تالاب از حداقل میزان آبی کمتر باشد، تالاب قادر به ارائه خدمات زیستگاهی نخواهد بود.

میرزایی و همکاران (1397) در پژوهشی با عنوان "اولویت‌بندی عوامل تأثیرگذار بر پایداری اکوسیستم تالاب شادگان" به این نتیجه رسیدند که تالاب مورد مطالعه از منظر اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی ناپایدار می‌باشد. ناپایداری این تالاب، سبب ایجاد صدمات غیرقابل جبران به ساکنان محلی و به کل استان و کشور شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد بیشترین اهمیت مربوط به بلایای طبیعی و شرایط آب و هوایی و قوانین موجود در منطقه برای حفاظت از تالاب هستند. به عبارتی، کارشناسان اهمیت این معیارها در ارزیابی پایداری تالاب را بالا می‌دانند.

جین و همکاران (Jin et al., 2019) در مطالعه‌ای با عنوان "اثر سرمایه معیشت بر راهبردهای سازگاری: شواهد روستایی در خانوارهای وو شن بنر، کشور چین" به این نتیجه دست یافتند که سرمایه‌های معیشت کشاورزان نقش مهمی در اتخاذ استراتژی‌های سازگاری دارد. بیشتر کشاورزان منطقه مورد مطالعه استراتژی‌های سازگار را برای مقابله با تغییرات آب و هوا اتخاذ کرده اند.

برچکس و هاتون (Berchoux & Hutton., 2019) در پژوهشی به مطالعه "ارتباطات مکانی بین سرمایه‌های معیشتی خانوار و جامعه در مناطق روستایی اطراف رودخانه ماهانادی، هند" پرداختند. نتایج نشان داد که سرمایه فیزیکی با سرمایه‌های مالی و اجتماعی خانوار ارتباط مثبت دارد، اما ارتباط سرمایه طبیعی با خانوار منفی است. خانواده‌ها برای مقابله با شوک‌ها با دارایی‌های طبیعی خود تجارت می‌کنند.

یانگ و همکاران (Yang et al., 2016) در مطالعه خود "به بررسی استراتژی‌های مدیریتی جریان زیست‌محیطی بر اساس یکپارچگی کمیت و کیفیت آب بر روی تالاب "Baiyangdian" در چین پرداختند. در این مطالعه برای بررسی اثرات تغییر جریان در اکوسیستم‌ها با توجه به میزان آلودگی‌های مختلف و شناسایی تغییرات در مکانیسم آن، یک مدل هیدرولوژیکی و اکولوژیکی دوبعدی با 21 سناریو برای درک ویژگی‌های اکوسیستم در پاسخ به جریان‌های مختلف زیست-محیطی و استانداردهای کیفیت آب توسعه داده شد. نتایج نشان داد که جریان زیست‌محیطی باید حداقل 2 مترمکعب بر ثانیه باشد تا مانع تخریب تالاب گردد و حداکثر جریان زیست‌محیطی باید در سال‌های مختلف بین 9-13/5 مترمکعب بر ثانیه حفظ شود. علاوه بر آن کیفیت آب نیز باید همیشه در سطح بالاتری از کلاس چهارم استاندارد چین باشد.

آسیکسوس و همکاران (Aciksos et al., 2015) در مطالعه‌ای "به ارزیابی فرصت‌های ناشی از دریاچه سوخال برای توسعه اکوتوریسم در ترکیه" پرداختند. بر اساس نتایج تحقیق یکی از راه‌های راهبردی مؤثر برای پایداری مدیریت منابع طبیعی و

نیز تنوع‌معیشتی توسعه اکوتوریسم است. اکوتوریسم به حفاظت زیست‌محیطی، ارتقای توانمندسازی اجتماعی و کاهش فقر با ایجاد اشتغال و ایجاد حس مالکیت در منطقه کمک کند.

نتایج مطالعات سادوق‌وانی و همکاران (SadoughVani et al., 2008) با عنوان "ارزیابی نگرش به توسعه پایدار" نشان می‌دهد فعالیت‌های اجتماعی مثل فعالیت مؤسسات محلی، ملی و بین‌المللی برای دستیابی به توسعه پایدار محیطی ضروری است. در این پژوهش به عواملی مثل توانمندی و شرکت افراد، مدیریت محیط‌زیست، گسترش و توسعه مؤسسات، حفاظت از منابع طبیعی، توسعه انسانی، مدیریت پسماندهای زیست‌محیطی، آگاهی در مورد توسعه پایدار، و اقدامات محلی و ملی به‌عنوان مؤلفه‌های زیربنایی توسعه پایدار اشاره شده است.

4. نتیجه‌گیری

تالاب‌ها منابع مهمی برای جامعه بشری و محیط‌زیست و درآمدزایی هستند، ولی امروزه عوامل مختلفی باعث از بین رفتن این گنجینه‌ها شده است. حفظ و توسعه پایدار تالاب‌ها به تنوع‌بخشی فعالیت‌ها، حفظ منابع آبی و اجرای قوانین محیط‌زیستی، و تأمین عدالت اجتماعی نیاز دارد. همچنین، سرمایه‌های معیشتی و نقش اقدامات اجتماعی و محلی و حمایت از اکوتوریسم در توسعه پایدار تالاب‌ها بسیار مهم است زیرا حمایت از اکوتوریسم تالاب‌ها و توسعه کشاورزی و شیلات می‌تواند بهبود درآمد ساکنان حاشیه تالاب‌ها را به همراه داشته باشد و به عنوان یک منبع درآمد مهم و یک قطب گردشگری عمل کند. تنوع بخشی فعالیت‌ها و روش‌های درآمدزایی در نواحی روستایی می‌تواند فرصت‌های شغلی گوناگون را فراهم کند و توسعه پایدار روستایی را برای رفع نیازهای اقتصادی ساکنان فراهم سازد. کاهش میزان ورود آب به تالاب‌ها می‌تواند تأثیرات منفی بر اکوسیستم آن‌ها را ایجاد کند و قدرت ارائه خدمات زیست‌گاهی را کاهش دهد. ضروری است که نیازهای زیستی و حفظ منابع آبی تالاب‌ها بررسی شوند تا پایداری اکولوژیکی آن‌ها حفظ شود. بررسی بلایای و شرایط آب و هوایی، اجرای قوانین محیط‌زیستی و تأمین عدالت اجتماعی از عوامل مهمی است که باید در ارزیابی پایداری تالاب‌ها مدنظر قرار گیرند. سرمایه‌های معیشتی، از جمله سرمایه فیزیکی، مالی و اجتماعی، نقش مهمی در استراتژی‌های سازگاری و حفظ پایداری تالاب ایفا می‌کند. فعالیت‌های اجتماعی، مدیریت محیط‌زیست، حفاظت از منابع طبیعی، توسعه انسانی و اقدامات محلی و ملی از جمله عواملی هستند که برای دستیابی به توسعه پایدار تالاب ضروری هستند. بنابراین، برای توسعه پایدار تالاب‌ها و معیشت مرتبط با آن‌ها، این اقدامات می‌توانند به حفظ اکوسیستم تالاب‌ها، توسعه اقتصادی و کاهش فقر در مناطق مرتبط کمک کنند.

پیشنهادهات:

با توجه به موارد گفته شده و نتیجه ی تحقیق پیشنهاد می شود که برای حفظ و توسعه پایدار تالابها، اقدامات زیر انجام گیرد:

تنوع بخشی فعالیت ها: شامل شیلات، کشاورزی و گردشگری به منظور ایجاد فرصت های شغلی متنوع و توسعه پایدار روستاها. حفظ منابع آبی: کاهش ورود آب به تالاب ها می تواند به شکل جدی تأثیرات منفی بر اکوسیستم آن ها داشته باشد و قدرت ارائه خدمات زیست گاهی را کاهش دهد، بنابراین، بررسی نیازهای زیستی و حفظ منابع آبی تالاب ها ضروری است تا پایداری اکولوژیکی آن ها حفظ شود.

اجرای قوانین محیط زیستی: اجرای قوانین مربوط به حفاظت از تالاب ها، مدیریت منابع آبی و حفاظت از تنوع زیستی تأمین عدالت اجتماعی: مشارکت جامعه محلی در تصمیم گیری های مربوط به تالاب ها و توزیع منصفانه منافع اقتصادی و تأمین نیازهای اساسی ساکنان حاشیه تالاب ها سرمایه گذاری معیشتی: استفاده از سرمایه فیزیکی، مالی و اجتماعی برای استراتژی های حفظ پایداری تالاب ها با انجام این اقدامات، می توان تالاب ها را حفظ کرده و بهره برداری پایدار از آن ها را تضمین کرد.

مراجع

1. احمدی، ی. ع. (1397). معیشت جایگزین، به روایت از طرح حفاظت از تالاب های ایران، سازمان حفاظت محیط زیست. دفتر حفاظت تالاب های ایران. مهرصادق: انتشارات ترمه.
2. بریم نژاد، و. صدراشرافی، س. م. (1384). مدل بندی پایداری در منابع آب با استفاده از تکنیک های تصمیم گیری چندمعیاره. مجله علوم کشاورزی، 11(4): 1-18.
3. حیدری مکرر، ح. و سنجرانی، ز. (1394). بررسی و تحلیل خشک شدن تالاب هامون بر اقتصاد روستائیان مطالعه موردی: (سیستان)، سومین همایش ملی پژوهش های محیط زیست و کشاورزی ایران. پ. شهریار، سرگذشت ریاضیات، چاپ دوم، نشر مهاجر، تهران، 1379.
4. خانقلی، ا. نادری، م. هادی پور، م. و علی پورادی، م. (1397). تحلیل پایداری اکولوژیکی تالاب میقان با استفاده از برآورد حداقل نیاز آبی زیست محیطی. مجله اکوبیولوژی تالاب، 10(37): 91-102.
5. عظیمی، م. و شهنازی، ک. (1399). بررسی تاثیر تالاب زیروار بر وضعیت معیشت و درآمد جوامع محلی. مجله تفریحات و گردشگری در فضای باز، 30، 1-13.
6. کرمی دهکردی، م. و میانی، ع. (1400). شناسایی و طراحی رهیافت معیشت پایدار مکمل در نواحی روستایی کشورافغانستان مورد: شهرستان اندر در استان غزنی. فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، 1(35): 237-263.
7. مدبری، ه. و شکوهی، ع. (1399). تعیین نیاز آبی تالاب انزلی بر اساس شاخص های اکولوژیکی گردشگری در چارچوب IWR. تحقیقات آب و خاک ایران، 51(10): 2501-2517.
8. میرزایی، ع. آرم، ح. و لیانی، ق. (1397). اولویت بندی عوامل تأثیرگذار بر پایداری اکوسیستم تالاب شادگان. فصلنامه علمی پژوهشی اکوبیولوژی تالاب، 10(38): 69-80.

-
9. Ahmad, Z., Hussain, A; and Shakeel, A. (2019). Economic importance of wetland, their benefits and values, case of Pakistan. Munich.
 10. Aciksos, S., Ciftcioglu, G., Uzum, O., Nemutlu, F; and Figen, E. (2015). Linkages among ecotourism, landscape and natural resource management, and livelihood diversification in the region of Suğlalake, Turkey. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 23, 15-27.
 11. Aciksos, S., Ciftcioglu, G., Uzum, O., Nemutlu, F; and Figen, E. (2015). Linkages among ecotourism, landscape and natural resource management, and livelihood diversification in the region of Suğlalake, Turkey. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 23, 15-27.
 12. Bouhim, S., Rhazi, L., Mathevet, R., Amami, B., Er-Riyahi, S., Muller, S.D.; and Grillas, P. (2015). Combining vulnerability analysis and perceptions of ecosystem services in sensitive landscapes: A case from western Moroccan. *Temporary Wetlands*, (9), 1-27.
 13. Berchoux, T; and Hutton, C.W. (2019). Spatial associations between household and community livelihood capital in rural territories: An example from the Mahanadi Delta, India. 103, pp. 98-111.
 14. Bassi, N., Dinesh Kumai, M., Sharma, A.; and Pardha- Saradhi, P. (2014). Status of wetlands in India: A review of extent, ecosystem benefits, threats and management strategies. *Journal of Hydrology: Regional Studies*, (2): 1-19.
 15. Chambers, R. (2005). *Ideas for development*. Earth Scan Publication, London, Sterling VA.
 16. Chambers, R., Conway, G. (1992). *Sustainable rural livelihoods: practical concepts for the 21st Century*. Institute of Development Studies (UK).
 17. Hardy, p. y., Bene, C., Doyen, L., Schwarz, A. M. (2013). Food security versus Enviromental Development. (8), 38-56.
 18. Holden, A. (2002). *Environment and Tourism*, Harlow: Routledge.
 19. Jin, M., Su, M.M., Wall, G. and Wang, Y. (2019). Livelihood sustainability in a rural tourismdestination – Hetu Town, Anhui Province China. 71, pp. 272-281.
 20. Krchnak, K. M., Smith, D. M., Deutz, A. (2011) Putting nature in the nexus: investing in natural infrastructure to advance water-energy-food security, Bonn2011 Conference: The Water, Energy and food security nexus-solutions for the green economy.
 21. Nguyen, H.H.; Dargusch, P.; Aziz, A.A. Land-use change and socio-ecological drivers of wetland converdion in Ha Tien Plain, Mekong Delta, Vienam. *Land Use Policy*. (64), 101-113.
 22. Olsson, L.; Ye, S.; Yu, X.; Wei, M.; Krauss, K.W. and Brix, H., (2015). Factors influencing CO2 and CH4 emissions from coastal wetlands in the Liaohe Delta, Northeast China. *Bio geosciences*. Vol. 12,: 4965-4977.
 23. Ramsar Convention Secretariat(2013). *The Ramsar Convnetion Manual: A Guide to the Convention on Wetlands*, 6th Editions, Ramsar Convention Secretariat, Gland, Switzerland.
 24. Sutton-Grier, A.E.; Sandifer, P.A. (2019). Conservation and other costal ecosystems: commentary on their value to protect biodiversity, reduce disaster impacts, and promote human health and well-being. *Wetlands* 39, 1295-1302.

-
25. Ten Brink, P., Badura, P., Farmer, A., and Russi, D. (2012). The economics of Ecosystem and Biodiversity for Water and Wetlands: A Briefing Note. Institute for European Environmental Policy, London.
 26. Yang, Y., Yin, X. and Yang, Z. (2016). Environmental integration of water quantity and quality, a case study of the Baiyangdian Wetland, China. *Journal of Ecological Engineering*, 96, 150-161.
 27. Zedler, J.B. and S. Kercher. 2005. Wetland resources: status, trends, ecosystem services and restorability. *Annu. Rev. Environ. Resour.*, 30(1): 74-39.
 28. Zhang, R., Zhang, X., Yang, J. and Yuan, H., 2013. Wetland ecosystem stability evaluation by using Analytical Hierarchy Process (AHP) approach in Yinchuan Plain, China. *Mathematical and Computer Modelling*, 57: 366-374.

الزامات اخلاقی نگارش مقاله

نویسنده / ارسال کننده مقاله آقای / خانم سحر آهنگری متعهد می شود:

- مقاله ارسالی حاصل کار پژوهشی ایشان (و همکاران) بوده و در مواردی که از دستاوردهای تحقیقاتی دیگران استفاده شده، مطابق ضوابط و رویه معمول، مشخصات منابع مورد استفاده درج شده است.
- مقاله ارسالی (یا ترجمه آن) و مقاله‌ای با همپوشانی قابل توجه با این مقاله قبلاً در هیچ مجله و یا کنفرانسی ارائه نشده و به طور همزمان نیز در حال ارزیابی در مجله یا کنفرانس دیگری نیست.
- همه نویسندگان مقاله از کلیه محتویات علمی و نیز ترتیب قرارگیری نام و مشخصات و وابستگی شغلی خود در مقاله آگاهی و رضایت کامل دارند.
- چنانچه هر زمان خلاف موارد فوق و یا بروز هرگونه تقلب یا تخلف پژوهشی در رابطه با این مقاله اثبات شود، عواقب ناشی از آن متوجه نویسنده مقاله است و دبیرخانه کنفرانس مجاز است با ایشان (و همکاران) مطابق با ضوابط و مقررات رفتار نموده و هیچ‌گونه ادعایی قابل قبول نخواهد بود.

محل امضا

